

Ringmärkningsverksamheten vid Hammarö fågelstation 2005

Björn Ehrenroth

Hammarö fågelstation (59.15N/13.31E) var 2005 bemannad med ringmärkare 124 dagar, därav 115 dagar med fångst minst 4 timmar per dag. Vårmärkning bedrevs kortare perioder, främst under första hälften av maj. Från 19 april till 27 maj antecknades 15 märkdagar. Inga märkningar utfördes i juni. Efter fyra märkdagar i slutet av juli (21, 27, 29, 31) inleddes en sammanhängande bemanning från 1 augusti till 3 november.

Totalt märktes 11 378 fåglar av 76 arter, det näst bästa resultatet någonsin (1990

märktes 12 817 fåglar). Av de märkta fåglarna var 36,4% kungsfåglar och 12,5% mesar. Ny märkart var forsärla och därmed har 152 arter märkts vid stationen.

Dagsfångster med minst 100 märkta fåglar noterades 35 dagar, därav 7 dagar med över 200 ex, 3 dagar med över 300 ex, en dag med över 400 ex samt 2 dagar med över 700 ex. Det gamla dagsrekordet på 552 fåglar (1980-10-11) slogs med bred marginal 29 september, då 731 fåglar märktes. Dagen efter märktes 701 ex. Dessa båda dagar utgjorde kungsfåglar 75% av fångsten.

Tabell 1. Fördelning av bemanningsdagar för märkning, nättimmar (avrundat till närmaste 10-tal) samt ringmärkta fåglar under olika månader 2005 vid Hammarö fågelstation.

Number of ringing days, net hours and birds ringed in different months in 2005 at Hammarö Bird Observatory.

Månad	Jan.- April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Totalt
Antal dagar	8	13	0	4	31	30	31	7	124
Antal nättim.	90	1530	0	380	7480	7300	8030	1000	25810
Antal fåglar	72	247	0	317	2413	4216	3901	212	11378

September var den kvantitativt bästa månaden med 4 216 ringmärkta fåglar.

Sammanlagt 16 arter märktes i antal från 100 ex och fler: kungsfågel (4 145), trädpiplärka (1 136), lövsångare (1 019), grönsiska (652), rödhake (575), blåmes (538), talgoxe (517), stjärtmes (282), gärdsmyg (260), trädkrypare (210), sparvuggla (165), domherre (138), trädgårdssångare (130), bofink (122), svart-hätta (103) och sidensvans (100).

Följande personer arbetade som ringmärkare en, två eller flera dagar: Björn Ehrenroth, Lisa Elofsson, Michael Fasth, Per Gustafsson, Berne Martinsson, Bimbi Ollberg, Michal Polakowski och Jan Rees.

Michal var ansvarig märkare sammanlagt 85 dagar (1/8-30/9 och 10/10-2/11). Monika Broniszewska var assistent hela hösten, Maria Kuc en kortare period i augusti och Per Smitterberg de första nio dagarna i oktober. Anders Helseth medverkade 16-17/9, Anders Melin fyra dagar i september-oktober, Robert Hybsz 23-30/9 samt Madeleine Gustavsson, Linda Karlsson och Joakim Stegeborn, fältbiologikursen vid Ingesundsk folkhögskola, 14-18/10. Ytterligare några KOF-medlemmar har under intensiva dagar hjälpt till med att plocka fåglar ur näten. Samtliga tackas för gott arbete under en ovanligt bra fågelsäsong.



Under Fågelstationens dag 2005 fanns fortfarande inget torn vid informationsanläggningen kvar, eftersom det brann ner hösten 2003. Bra väder och tält gjorde att dagen ändå kunde genomföras som vanligt. Här visar Roger Jonasson upp en sparvuggla och Björn Ehrenroth en pärluggla för intresserade besökare.

Guidning och övrig information

Endast fyra grupper på sammanlagt 60 personer guidades under våren, vilket delvis hänger samman med de förhållandevis få märkdagarna. Höstens guidningar inträffade 22 augusti-3 november, då cirka 400 personer (23 grupper) informerades om flyttfågelmärkning. På Fågelstationens Dag 25 september kom 600 personer mellan kl 08 och 14. Denna dag märktes 222 fåglar av 13 arter.

Totalt under året deltog cirka 1 060 personer i de organiserade guidningarna. I övrigt noterades en hel del spontana guidningar, när intresserade besökare kontaktade personalen.

Stationens arbete har i vanlig ordning uppmärksammas i regionala media. Lördagen 22 oktober direktsändes radions Naturmorgon från fågelstationen.

Fångstmetoder och märkplatser

Nätfångst bedrevs vid de fasta nätplatserna kring Spången samt framför och väster om Fyren. Polska teamet provade även några vassnätplatser samt ett mindre antal skogsnet vissa perioder. I början av året skedde en begränsad fångst vid stationens matningsplats.

Ett ihärdigt användande av bandspelare under trädpiplärkans flyttning förklarar den anmärkningsvärt höga märksumman för denna art.

Vårmärkningen

Två märkdagar i slutet av april gav ett mycket magert resultat. De 13 dagarna i maj resulterade i 247 fåglar, vilket ger ett snitt på 19 märkta fåglar per dag. De fem vanligaste märkarterna var: lövsångare (52), bofink (39), grönsiska (26), grönfink (20)



Stationens 4:e kungsfiskare märktes under hösten. Foto: Michal Polakowski

och sävsparv (19). Några ovanliga märkarter var blåhake (2), stenknäck (2) och rosenfink (1).

Höstmärkningen

De fyra fångstdagarna i juli resulterade i 317 märkta fåglar, vilket ger ett snitt på 79 ex per dag. Detta visar återigen, att det under juli månad går att märka minst ett tusen fåglar, om alla dagar bemannas. Vem/vilka vill prova på denna sommaraktivitet?

Augustifångsten gav ett genomsnitt på 78 märkta fåglar per dag. Jämfört med 2004 var nätinsatsen betydligt större, i snitt 241 nättimmar/dag mot 98/dag. Detta måste man ta hänsyn till vid bedömning av framförallt tropikflyttarnas förekomst vid lokalen olika år. Exempelvis märktes i medeltal 21,9 lövsångare per dag i augusti

2005. Motsvarande summa för 2004 är 22,3 ex/dag.

Fångsten av trädgårdssångare och svarthätta var medelmåttig. Bästa dagen för den förstnämnda var 14/8 (16 märkta). För törnskata var resultatet – 39 märkta – ett av de bästa genom åren.

I september var medelfångsten 141 fåglar per dag och i oktober 126. Kungsfåglar uppträdde ovanligt talrikt och märksumman blev den näst högsta någonsin. Endast 1990 var bättre med 4 490 märkta. Den första bättre dagen var 10/9 (75 ex), mediandatum var 30/9 och den sista bättre märkdagen 22/10 (74 ex). Sju dagar överskred fångsten 200 fåglar. En ovanligt kraftig topp inträffade 29 och 30 september, då 493 respektive 578 ex märktes. Sistnämnda summa är givetvis nytt dagsrekord för arten.



Rekordmånga sidensvansar (100 ex) ringmärktes under året. Här syns två fåglar vid nätplatserna.. Foto: Michal Polakowski

Rödvingetrastar fångas sällan i något nämnvärt antal vid stationen. Höstens 60 märkta är därför ett mycket bra resultat, som endast överträffas av 70 ex 1980. Bästa fångstdagen togs 17 ex (25/10). Även förhållandevis många björktrastar fångades (48 ex).

Gärdsmyg förekom jämförelsevis talrikt och 259 ex märktes. Däremot var fångsten av rödhake (569 ex) knappt medelmåttig. 70 märkta gransångare är en bit över medelvärdet. Grönsiskor passerade området från början av september till början av november. Totalt 626 ex märktes, ett ganska bra resultat. Den bästa dagen var

2/10 med 88 märkta, följt av 29/9 (55 ex) och 9/10 (44 ex). En försenad svartvit flugsnappare märktes 5/10.

Ovanliga märkarter, utöver vissa invasionsarter, var: gök (2), jorduggla (1), kungsfiskare (1), forsärla (1), blåhake (1), höksångare (1), skäggmes (22), varfågel (1), smalnäbbad nötkråka (1), rosenfink (1) och lappsparv (1). En för lokalen mycket ovanlig fågel, som fångades för första gången, var en hane av pungmes 23/9. Det visade sig att fågeln bar på en Strasbourg-ring. I skrivande stund (dec – 06) har ännu inget besked kommit från Frankrike.



7 nattskärror har märkts t o m 2005. Denna fågel märktes under hösten och man kan med fog påstå att denna art kan ha en något skrämmande uppsyn, även för en härdad rimgmärkare. Foto: Michal Polakowski

Invasionsfåglar

Höstens stora händelse var den ovanligt kraftiga invasionen av sparvugglor. Den första individen togs 28/8, 107 ex märktes i september, med start 9/9, och 57 ex märktes i oktober. Efter 19/10 märktes endast fyra ugglor. Mediandatum för flyttningen var 28/9. Högsta dagssumman var 15 ex 22/9 och den näst högsta 13 ex 26/9. Perioden 21-30/9 togs 78 ex (47,3%). Alla märkta fåglar åldersbestämdes – 19 ex (11,5%) var adulta, resten 1K-fåglar. Sparvugglor registrerades sammanlagt 50 dagar perioden 28/8-17/11.

Hornuggla sågs 5 dagar 4-19/10 och 3 ex märktes (15/10, 16/10 och 19/10). Pärlugglor noterades 12 dagar 16/9-24/10 och 14 ex märktes, därav 12 ex i oktober.

Gråspett observerades 6 dagar 7-30/10 och två individer märktes (7/10, 27/10). Spillkråkor var vandringsbenägna även

denna höst. 5 exemplar märktes i augusti och 13 ex i september fram till 16/9. Alla utom en var ungfåglar. Summan 18 märkta spillkråkor är tangerat årsrekord – 1993 märktes lika många. Större hackspett visade låg flyttningsaktivitet (7 märkta), medan mindre hackspett noterades 14 dagar 8/8-27/9 (4 märkta), vilket tyder på viss vandringsoro. Tretåig hackspett sågs endast vid ett tillfälle (17/9).

Sidensvansar sågs 25 dagar 13/10-22/11. De fyra toppdagarna 31/10-3/11 sträckte minst 1 000 ex och totalt under senhösten bör omkring 2 000 fåglar ha passerat. Återigen sattes nytt märkeårsrekord (jfr 2004!) med 100 ex, av vilka 88 togs i november. Nytt dagsrekord blev det 1/11, då 40 ex märktes och dagen därpå togs 34 ex.

Stjärntmesar passerade i måttligt antal. Nästan samtliga fåglar (279) märktes 4/10-



*Om ringmärkaren är en sjusovare är ändå sparvugglan på plats vid märkkuren.
Foto: Michal Polakowski*

2/11, med mediandatum 20/10. Talltita och svartmes uppvisade obetydliga flytt-rörelser. En lappmes upptäcktes 1/11, men den lyckades inte hitta något nät. Blåmes och talgoxe besökte området i jämför-elsevis stort antal. Merparten av blåmes-arna fångades 16/9-18/10 och bästa fångst- dagen var 14/10 (69 ex). Talgoxar fånga- des främst perioden 22/9-24/10 och bästa fångstdagen var 15/10 (83 ex).

Nötväckan hade en bra säsong. Av 55 märkta fåglar togs 23 i september och 16 i oktober. Som mest på en dag fångades 4 ex 4/10. Även trädkrypare besökte om- rådet i stort antal. Av 206 märkta fåglar togs två tredjedelar i oktober. Bästa märk- dagen var 12/10 med 17 fåglar.

Nötskrikornas uppträdande var av det högst medelmåttiga slaget. Högsta dags- summan var cirka 50 ex 28/9. 11 fåglar märktes 21/9-20/10, som mest 4 ex 29/9.

Enstaka nötkråkor sågs 9 dagar 31/8-27/ 10. En fågel tillhörande rasen smalnäbbad nötkråka märktes 5/10.

En del gråsiskor passerade främst under senhösten. Den 24/10 fanns ett par hundra i området. I oktober märktes 23 ex och i november 25 ex. Tio av fåglarna bestäm- des till rasen brunsiska. Korsnäbbar sträckte eller gjorde sträckförsök i små grupper hela säsongen, men totalt sett var flyttaktiviteten rätt låg. Enstaka eller ett få- tal bändelkorsnäbbar observerades, dels 1/9, dels sju dagar 4-27/10. Ensamma tallbitar sträckte 10/10 (tidigt!), 31/10 och 2/11, en rastande hona sågs 1/11.

Det observerades inte något större utsträck av domherre denna höst, men 124 ex kunde märkas. Av dessa togs 90% perioden 16/10-3/11. Bästa märkdagen var 27/10 med 17 ex.



Bimbi Ollberg har under flera år tjänstgjort som ringmärkare en höstvecka. Här visas en nötskrika för några intresserade besökare. Foto: Michal Polakowski

Tabell 2. Uppträdandet av invasionsarter / partiella flyttare hösten 2005 vid Hammarö fågelstation; vandringsrörelsernas relativa styrka.

The occurrence of irregular migrants in autumn 2005 at Hammarö Bird Observatory; relative strength of the movements.

6 - mycket kraftig (<i>very strong</i>)		2 - svag (<i>weak</i>)	
5 - kraftig (<i>strong</i>)		1 - mycket svag (<i>very weak</i>)	
4 - ganska kraftig (<i>rather strong</i>)		0 - inga observationer (<i>no observations</i>)	
3 - måttlig (<i>moderate</i>)			
<hr/>			
<i>Nyctea scandiaca</i>	0	<i>Parus montanus</i>	2
<i>Surnia ulula</i>	0	<i>P. cinctus</i>	1
<i>Glaucidium passerinum</i>	6	<i>P. ater</i>	2
<i>Asio otus</i>	2	<i>P. caeruleus</i>	4
<i>Aegolius funereus</i>	3	<i>P. major</i>	4
<i>Picus canus</i>	3	<i>Sitta europaea</i>	5
<i>Dryocopus martius</i>	4	<i>Certhia familiaris</i>	4
<i>Dendrocopos major</i>	2	<i>Garrulus glandarius</i>	3
<i>D. leucotos</i>	0	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	3
<i>D. minor</i>	2	<i>Carduelis flammea</i>	3
<i>Picoides tridactylus</i>	1	<i>Loxia leucoptera</i>	2
<i>Bombycilla garrulus</i>	4	<i>Loxia cur./pyt.</i>	2
<i>Aegithalos caudatus</i>	3	<i>Pinicola enucleator</i>	2
		<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	3

Fågelstationens dag 2007
söndag 23 september 08.00 - 14.00